

Универзитет „Св. Климент Охридски“ – Битола
Педагошки факултет – Битола
Македонско научно друштво – Битола

**ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
ОД ТРКАЛЕЗНАТА МАСА**

ДЕЛОТО НА КОНЕСКИ

*ПОСТОЈАН ИЗВОР НА
ИСТРАЖУВАЊА ВО
НАУКАТА ЗА ЈАЗИКОТ,
ЛИТЕРАТУРАТА И
КУЛТУРАТА*

*Ноември, 2021
Битола*

**Универзитет „Св. Климент
Охридски“ - Битола**

**Македонско научно
друштво – Битола**

**Педагошки факултет –
Битола**

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ

ОД

ТРКАЛЕЗНАТА МАСА

**„ДЕЛОТО НА КОНЕСКИ – ПОСТОЈАН ИЗВОР НА
ИСТРАЖУВАЊА ВО НАУКАТА ЗА ЈАЗИКОТ,
ЛИТЕРАТУРАТА И КУЛТУРАТА“**

Ноември, 2021

Педагошки факултет – Битола
Македонско научно друштво – Битола

За издавачот

проф. д-р Добри Петровски
проф. д-р Невена Груевска

Уредници на Зборникот

проф. д-р Силвана Нешковска
проф. д-р Виолета Јанушева
проф. д-р Даниела Андоновска-Трајковска

Техничко средување

д-р Јосиф Петровски

Лектура

д-р Миме Тасеска-Китановска

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

821.163.3.09Конески,Б.(082)
811.163.3Конески,Б.(082)

ЗБОРНИК на трудови од тркалезната маса: "Делото на Конески -постојан извор на истражување во науката за јазикот, литературата и културата" [Електронски извор] / Силвана Колевска-Нешковска,[и др.]. - Битола : Педагошки факултет : Македонско научно друштво, 2021

Достапно и на: <http://www.pfbt.uklo.edu.mk/>. - Текст во PDF формат, содржи 151 стр. - Наслов преземен од екранот. - Опис на изворот на ден 10.11.2021. - Фусноти кон трудовите. - Библиографија кон трудовите

ISBN 978-9989-100-64-2 (Педагошки факултет)
ISBN 978-608-4919-03-2 (Македонско научно друштво)

а) Конески, Блаже, 1921-1993 -- Зборници

COBISS.MK-ID 55421445

Меѓународен организациски одбор

проф. д-р Силвана Нешковска (РС Македонија)

проф. д-р Игор Мавер (Р Словенија)

проф. д-р Даниела Андоновска-Трајковска (РС Македонија)

проф. д-р Хасан Салиу (Р Косово)

проф. д-р Виолета Јанушева (РС Македонија)

проф. д-р Звонко Танески (Р Словачка)

проф. д-р Милена Касаповска-Чадловска (РС Македонија)

проф. д-р Десислава Чешмеџиева-Стојчева (Р Бугарија)

Предговор

По повод 100-годишнината од раѓањето на Блаже Конески и прогласувањето на 2021 година за година на Конески, Педагошкиот факултет од Битола во соработка со Македонското научно друштво од Битола на 1.6.2021 година организира Тркалезна маса со наслов „Делото на Конески – постојан извор на истражувања во науката за јазикот, литературата и културата“. Со организирањето на оваа Тркалезна маса двете институции реализираат две основни начела: чествување на Конески и афирмација на македонскиот стандарден јазик.

На Тркалезната маса со свои излагања учествуваат 20 учесници, професори по македонски јазик од сите три нивоа на образование – основно, средно и високо, како и други истражувачи и почитувачи на делото на Блаже Конески. Тркалезната маса ја отвори проф. д-р Димитар Пандев од Филолошки факултет – Скопје со своето пленарно излагање со наслов „Поетиката на Конески на фонот на филологијата и лингвистиката“.

Зборникот на трудови од Тркалезната маса содржи истражувања кои се презентирани на Тркалезната маса, а се директно поттикнати од богатото творештво на нашиот македонски великан, академик Блаже Конески, во областа на јазикот и книжевноста. Поконкретно, во еден дел од трудовите се прави обид да се откријат педагошките импликации од творештвото на Конески; се дискутираат акциски истражувања на корпусот на Конески во училишната библиотека со цел поттикнување на алтернативно учење кај учениците; потоа, се поставува прашањето за степенот до кој во пишаната практика денес се почитуваат препораките што ги дава Конески за зачувување на македонскиот стандарден јазик; влијанието на другите словенски јазици врз македонскиот јазик, но и се предочува колку е почитувана научната мисла на Конески во другите земји во светот. Еден дел од трудовите се проучувања и толкувања на моќната поетска реч на Конески, останатите се фокусирани на анализа на преводите на поезијата на Конески на другите светски јазици, а секако, осврт се прави и на преведувачките активности на Конески на светски познати поетски имиња на македонски јазик. Дел од трудовите, секако, насочени се и кон прозното творештво на Конески и неговото значење за развојот на современата македонска проза, воопшто. Посебно место во овој Зборник имаат и личните сеќавања на професор д-р Људмил Спасов од Филолошки факултет – Скопје за неговото пријателство и професионална соработка со неговиот почитуван професор и ментор, Блаже Конески.

Ваквата разноликост на трудовите што се дел од овој Зборник само ја потврдува големината на делото што Блаже Конески ни го остави во аманет, но и фактот дека децении по неговото заминување од овој земен свет, Конески претставува непресушен извор на инспирација за нови истражувања во науката за јазикот, литературата и културата.

Од Организацискиот одбор на Тркалезната маса

Обраќање на проф. д-р Добри Петровски, деканот на Педагошки факултет – Битола

Почитувани,

На почетокот би сакал да ве поздравам и да ви се заблагодарам за вашето учество на оваа тркалезна маса која ја организираа Педагошкиот факултет од Битола и Македонското научно друштво од Битола. Во таа насока ја поздравувам и претседателката, проф. д-р Невена Груевска.

Дозволете ми посебно да ги поздравам моите ценети колеги, проф. д-р Људмил Спасов и проф. д-р Димитар Пандев.

Посебна благодарност и до носителите на овие активности моите колеги од Педагошкиот факултет, професорките Виолета Јанушева, Силвана Нешковска и Даниела Андоновска-Трајковска.

Секој обид да се направи макар и кратка ретроспектива на научното и на поетското дело на големиот Блаже Конески претставува огромна одговорност за тој што е задолжен да го направи тоа, во случајов одговорноста е моја, одговорноста е наша...

Блаже Конески е колосална личност на македонската култура на 20 век. Тој е лингвист од светски размери, поет, есеист, литературен историчар, професор, прв претседател на Македонската академија на науките и уметностите, член на Комисијата за изработка на македонскиот правопис и за кодификација на македонскиот литературен јазик, Конески, пред сè, е родољуб, кој целокупното свое дело го заснова врз чувството што се буди во него, љубовта кон земјата Македонија. Историјата на Македонија ја оживува, тешкото минато и традиција ги опева и воспева и, на таков начин, ги поттикнува родољубивите чувства и слободниот дух во секој читател.

Делото на Конески ги исполни и ги продлабочи вековните идеи и заложби на неговите предци, меѓу другите идеите на Крчовски, Пејчиновиќ, Прличев и Мисирков за македонскиот јазик и за македонската државност. Самиот Конески, во една негова песна истакнува: *Какви порази сме морале да издржисме, какви срамови, какви поруги, Боже умот дури ми се свртува...* Со ова покажува дека Македонецот мора да истрае пред сите предизвици. Со златно слово го запишува аманетот за Македонците и најзначајната улога што ја има македонскиот јазик за нив: *Послушајте Македонци! Јазикот е единствената наша татковина. Сè додека го чуваме, го негуваме, го вардиме, го гледаме јазикот наш македонски – ќе може да сметаме дека ја имаме и татковината. Како куќа, како дом, како огниште.*

Ние си одиме, земјата останува, ќе рече во една пригода. Така тој си замина и ни ја остави земјата побогата за неговото дело, но и заветот секоја наредна генерација да се грижи и да го негува македонскиот јазик оти тој е *„како куќа, како дом, како огниште.“*

Уште еднаш, упатувам срдечен поздрав до сите учесници и гости.

Да си посакаме пријатни моменти во ова наше заедничко дружење и чествување!

проф. д-р Добри Петровски,
декан на Педагошки факултет – Битола

Обраќање на доц. д-р Невена Груевска, претседател на МНД—Битола

Почитуван декане на Педагошкиот факултет—Битола, професоре д-р Петровски, почитувани учесници на оваа виртуелна тркалезна маса, се надевам дека нема да звучи нескромно ако кажам дека се гордеам со овој настан затоа што го подготвија членовите на Македонско научно друштво—Битола.

Зошто го нагласувам ова? Тоа го правам од едноставна причина што деканот е член на МНД—Битола, модераторките се членови на највисоките тела на МНД—Битола, а и најголем дел од учесниците (колку што забележав 11 или 12), кои со свои трудови се претставуваат на тркалезната маса, се членови на Македонско научно друштво—Битола.

Се разбира, дополнителниот квалитет на овој академски настан го обезбедуваат вашите и наши гости. Упатувам голем поздрав и до почесните говорници Људмил Спасов и Димитар Пандев.

Делото на Конески е постојан извор на научни истражувања. Јас би додала — и врукот од кој бликаат инспирации, храна која го јакне организмот, па и имунитетот ако сакате.

Оние кои ме познаваат, знаат дека јас сум љубител на планината и на природата. Често се искачувам на Пелистер, по истата патека, а секогаш различна, имагинарна, незаборавна. Такви се и делата на Блаже Конески. Познати насекаде, лесно достапни во секоја библиотека, а кога ги читате, секогаш се различни, имагинарни и незаборавни. Но, во оваа пригода нема да зборувам за делата, туку за делото, како збир од делата на Блаже Конески.

Како што е познато, академик Блаже Конески е првиот избран претседател на Македонската академија на науките и уметностите, а одлуката е донесена на 9 октомври 1967 г. во Скопје. Календарски, тоа се 7 години по формирањето на Научното друштво во Битола, кое денес со задоволство потсетува дека во своите редови имало дури 16 членови на МАНУ. Впрочем, врската меѓу МАНУ и МНД—Битола е толку навезена колку и неговата „Везилка“ во која, како што е познато, опишува како да се роди строга македонска песна.

Без лажна скромност, би сакала да кажам дека трудовите на денешната тркалезна маса предизвикуваат дополнително вдибочување и анализа на митот во поезијата на Конески, за мотивите околу препевот на неговата „Стерна“ на англиски и на француски јазик, но и преводот на неколку негови поетски дела на италијански јазик. Тоа, уште еднаш го потврдува опфатот на публиката, на читателите од Европа кои уживале, а (не се сомневам) и денес уживаат во поезијата на Конески.

Ние во Македонско научно друштво—Битола не застануваме со активностите посветени на Блаже Конески и токму од денеска се подготвуваме за посета на неговата родна куќа во Небрегово каде што со задоволство ќе подариме дел од издавачката дејност на нашето Друштво.

Почитувани учесници на тркалезната маса, ви посакувам пријатна работа и ви честитам за вашиот придонес кон големиот јубилеј – 100-годишнината од раѓањето на Блаже Конески.

Ви благодарам за вниманието,

доц. д-р Невена Груевска, претседател на МНД—Битола

СОДРЖИНА

Димитар Пандев	
ПОЕТИКАТА НА КОНЕСКИ НА ФОНОТ НА ФИЛОЛОГИЈАТА И ЛИНГВИСТИКАТА.....	9
Људмил Спасов	
МОИТЕ СЕЌАВАЊА ЗА КОНЕСКИ	14
Виолета Јанушева, Марија Стојаноска	
КОНЕСКИ, МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК И ПИШАНАТА ПРАКТИКА.....	20
Анита Ангелевска	
ЛУЃЕ НА „НОВОТО ВРЕМЕ“ Конески vs. св. Климент.....	30
Звонко Танески	
ТРЕТМАНОТ НА БЛАЖЕ КОНЕСКИ ВО СЛОВАЧКАТА СЛАВИСТИКА.....	36
Весна Продановска-Попоска, Мирјана Пачовска	
ВЛИЈАНИЕТО НА СТРАНСКИТЕ ЈАЗИЦИ ВРЗ МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК СПОРЕД КОНЕСКИ	42
Лили Бошевска, Александра Упале	
ИСТРАЖУВАЊА ВО УЧИЛИШНА БИБЛИОТЕКА: ДЕЛОТО НА КОНЕСКИ – ИЗВОРНИК НА ИЗВОНРЕДНОСТА НА МАКЕДОНСКИОТ СТАНДАРДЕН ЈАЗИК	50
Миме Тасеска-Китановска	
УТВРДУВАЊЕ НА СОДРЖИНИТЕ ПО ПРАВОПИС ВО НАСТАВАТА ПО МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК ВО ПРЕДМЕТНАТА НАСТАВА ОД ОСНОВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ВО НАСТАВАТА ПО МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК И ЛИТЕРАТУРА ВО СРЕДНОТО ОБРАЗОВАНИЕ	56
Лидија Павловска, Марија Пискачева	
МОЖНОСТИ ЗА КОРЕЛАЦИЈА МЕЃУ НАСТАВНИТЕ ПРЕДМЕТИ И МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК ВО ОСНОВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ.....	69
Виолета Китановска	
ПЕДАГОШКОТО ВЛИЈАНИЕ ВО ПОЕЗИЈАТА НА КОНЕСКИ	73
Светлана Јакимовска	
ПОЖИВОТОТ НА КОНЕСКИ	79
Златко Жоглев	
МАКЕДОНСКИОТ ФОЛКЛОР И ПОЕЗИЈАТА НА БЛАЖЕ КОНЕСКИ	91

Даниела Андоновска-Трајковска

МЕТАПОЕЗИЈАТА НА БЛАЖЕ КОНЕСКИ И ЗА РАЃАЊЕТО НА ПЕСНАТА ЗА
„СТЕРНА“98

Милена Касапоска-Чадловска, Силвана Нешковска, Лела Ивановска

АНАЛИЗА НА АНГЛИСКИОТ И НА ФРАНЦУСКИОТ ПРЕПЕВ НА „СТЕРНА“ ОД
БЛАЖЕ КОНЕСКИ..... 105

Стела Босилковска

ПРЕПЕЛУВАЊЕТО НА БЛАЖЕ КОНЕСКИ... *оти поезијата помага да се откријат
прозодиските елементи на јазикот...* 117

Ана Динковска-Божиновска

ИНТЕРПРЕТАЦИЈА НА СИМБОЛИЧКИТЕ АСПЕКТИ НА ПЕСНАТА
„ДЕТЕ ЗАСПАНО КРАЈ ЕЗЕРО“ ОД БЛАЖЕ КОНЕСКИ 127

Иван Антоновски

„ЛОЗЈЕ“ НА КОНЕСКИ КАКО (НЕ)СЛУЧАЕН НАСТАН
ВО МАКЕДОНСКАТА КНИЖЕВНОСТ..... 132

Зоран Николовски

ЗА НЕКОЛКУ ЛЕКСИЧКИ ГАЛИЦИЗМИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК 140

од областа на историјата на македонскиот јазик, затоа што во тоа време веќе беше повлечен од редовната настава на Факултетот. Се разбира дека се согласив, иако имав трема од прифатените обврски.

Што сè научив од него

Од него научив многу работи. Научив како да се предава со жар и сугестибилност. Научив да читам стари текстови, особено текстови од 19 век. Научив ваквите текстови да ги толкувам.

Ми беше постојана инспирација го работевме делото *Кониковско евангелие*: (коавтор со Jouko Lindstedt и JuhaniNuorluoto) *The Konikovo Gospel – Кониковско евангелие*, Bibl. Patr. Alex. 268, Commentationes Humanarum Litterarum, 125, Societas Scientiarum Fennica, Helsinki, 2008. што во светската славистичка наука стана многу познато.

Всушност, научив сè од него!

Затоа...

Се внесов со срце и душа да ја обновиме неговата родна куќа во село Небрегово, Долнени и да ја направиме негов спомен-дом, музеј.

Му ја посветив мојата книга *Ј•А•С / ГОДИНИ ПЛОДНИ*, Антолог, Скопје, 2021 каде е сè објаснето.

Почит за Блаже Конески!

Виолета Јанушева, Марија Стојаноска
Педагошки факултет – Битола
Универзитет „Св. Климент Охридски“ – Битола
РС Македонија

КОНЕСКИ, МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК И ПИШАНАТА ПРАКТИКА

Апстракт: Имајќи ги предвид ставовите на Конески за насоките во развојот на македонскиот јазик, целта на оваа истражување е да го утврди односот на пишаната практика кон тие негови ставови денес. Истражувањето е описно, а примерокот го претставуваат две статии за македонскиот јазик објавени во книгата „За македонскиот литературен јазик“. Пишаната практика ја претставуваат бројни новинарски статии и други текстови. Во основата на обработката на податоците и донесувањето заклучоци се вбројуваат: споредбата, анализата и синтезата. Истражувањето покажува дека, за жал, пишаната практика, во голема мера, отстапува од ставовите на Конески, со што се создава почва за, како што вели Конески, „парализирање на волјата за свесен напор“ во развојот на јазикот.

Клучни зборови: Конески, македонски јазик, пишана практика.

Вовед

Првото заседание на АСНОМ (одржано на 2 август 1944 г.) е од исклучително значење за македонскиот јазик зашто тогаш се донесува Решението за воведување на македонскиот јазик како службен јазик во македонската држава, со што се зацврстува македонската државност и македонскиот народ има можност слободно да го развива својот сопствен јазик. Со официјалното усвојување на азбуката (5 мај 1945 г.) и на правописот (7 јуни 1945 г.) само се продолжува развојот на јазикот и на литературата, што особено се нагласува од страна на Конески во неговата книга „За македонскиот литературен јазик“. Во неа се изнесуваат ставови и размислувања што треба да послужат како поттик за идните генерации, да го чуваат и да го развиваат јазикот.

Конески е маркантна личност за македонскиот јазик. Тој се залага за јазик, строен и изразит, што ќе претставува основен белег на македонската нација. Неговата заложба е да се гради јазикот, да се твори, да се бараат и да се изведуваат зборови од веќе постојните народни форми за да се збогатува јазикот од своите можности, а не со преземање на туѓи зборови. Тој настојува својата мисла да ја пренесе на идните генерации за тие свесно да прават напори и да го развиваат македонскиот јазик.

Конески е свесен дека туѓите зборови, во голема мера, се присутни во развојот на македонскиот јазик и дека на почетокот од развојот на македонскиот јазик се преземаат зборови од бугарскиот, рускиот, турскиот. Но и денес, иако македонскиот јазик е развиен систем, оваа појава се согледува во сè помасовното преземање зборови, првенствено, од англискиот јазик, иако во голем број случаи нивната употреба не е соодветна со реалните потреби на македонскиот јазик.

Грижата за македонскиот јазик ги засега сите со цел да се зачуваат чистотата и уникатноста на македонскиот збор.

Преглед на претходни истражувања

Голем е бројот на македонски и странски истражувачи што посветуваат внимание на личноста и на обемното творештво на Конески. Во таа смисла, дел од истражувања ги нагласуваат: улогата на Конески како историска појава и како национален мислител

(Тодоровски, 2002), како стожерна личност што е белег на епохата (Ѓурчинов, 2002), неговите димензии во светот (Стојчевска-Антиќ, 2002) и неговиот влог за македонската култура (Мартиноска, 2012). Понатаму, бројни истражувања се однесуваат на поетското и на прозното творештво на Конески (Паноска, 1964, 1992, 2002; Спасов, 1985; Матевски, 1981; Старделов, 1994; 2002; Сталев, 2002; Пирузе-Тасевска, 2002; Ѓурчинова, 2002; Андреевски, 2002; Каранфиловски, 2002; Тодорова, 2002; Ристевски, 2002; Тантуровска, 2006; Младеноски, 2012; Тасевска Хаџи-Бошкова, 2012; Доровски, 2012; Мартиновски, 2013). За критичката мисла на Конески пишува Вангеловски (2002), а анализа на неговите лингвистички трудови вршат Тополињска (2002) и Стаматовски (2006). Поврзаноста на личностите на Конески и на Мисирков како автентични писатели што припаѓаат на две различни епохи на македонскиот 20 век ја анализира Ристовски, (2002), а придонесот во кодификацијата на македонскиот јазик го нагласува Стаматовски (2006). Стаматовски (2006) ги истакнува ставовите на Конески за тоа дека македонскиот јазик не е вештачка творба, Пандев (2012) укажува на ставовите на Конески за развојот на македонскиот јазик, а Спасов (2018) ги нагласува јазикот и стилот на Конески врз кои се темели неговата поетика. Меѓу истражувачите за јазикот на Конески, треба да се споменат уште и: Петковска (1996), Митева (2000), Чундева (2002) и Леонтиќ (2011). За личноста и делото на Конески пишуваат следниве странски истражувачи: Фридман (Fridman, 1999), Константиновиќ (Константиновиќ, 2002), Марковиќ (Марковиќ, 2002), Гошрон (Gaucheron, 2002), Ивановиќ (Ивановиќ, 2002), Усикова (2002), Пјанка (2002), Шешкен (2002 и 2012) и многу други.

Методологија на истражувањето

Истражувањето е описно, а примерокот го претставуваат две статии за македонскиот јазик објавени во книгата „За македонскиот литературен јазик“. Пишаната практика ја претставуваат бројни новинарски статии и други текстови (голем број резултати од пребарувањето на Google – „Гугл“). Во основата на обработката на податоците и донесувањето заклучоци се вбројуваат: споредбата, анализата и синтезата.

Резултати, анализа и дискусија

Книгата „За македонскиот литературен јазик“ е издадена во 1967 г. и во неа Конески ги изнесува своите видувања и ставови во однос на развојот на македонскиот јазик. Иако е издадена по кодификацијата на македонскиот јазик, пред 50 и повеќе години, размислувањата на Конески во однос на развојот на македонскиот јазик тогаш, се исто толку, ако не и повеќе, актуелни и денес. Оттука, неминовно, се наметнува потребата од споредување на одредени негови размислувања за македонскиот јазик со денешната состојба, особено во пишаната практика.

Во статијата „За македонскиот литературен јазик“, Конески го истакнува својот познат став за тоа дека изградбата на македонскиот јазик треба да се постави врз здрава основа, дека треба да се создаде јазик „строен и изразит“, што, според него, треба да биде „вистински белег на македонската нација“ и дека токму ова е целта кон која треба да се насочи развојот на нашиот јазик. Конески смета дека во „истакнување на оние радикални црти што го чинат неговиот скелет“ лежи решението за издигнување и унапредување на основата на нашиот јазик, што ја прават централните говори, а, секако, го истакнува и придонесот на другите наши говори. Тој особено го нагласува „свесниот напор“ во изградувањето на македонскиот јазик.

Како што истакнува Конески, секој што пишува и што преведува на македонски јазик може да се соочи со дилемата за изборот на одреден збор што ја нема својата основа во

народните говори, па, оттука, природно и неминовно е да се прими збор и од друг јазик и тоа е процес што не е специфичен само за македонскиот јазик туку за секој јазик во периодот на неговото оформување, но и во периодот на неговиот развој. Сепак, Конески го критикува ставот на оние што сметаат дека сите апстрактни изрази што му се неопходни на македонскиот јазик, тој треба да ги земе од рускиот јазик, нарекувајќи ја таа појава „јазична дембелана“ зашто со неа, како што вели, „се парализира волјата да се направи свесен напор“ во развојот на јазикот. Особено е важно неговото согледување за тоа дека во практиката воопшто не се води сметка за тоа дали има домашен збор за одреден поим, туку едноставно „се зема руската форма, научена преку бугарскиот јазик, па „се вели *доверие* покрај народното *верба*, *желание* покрај народното *желба*“ итн.

Сличности со овие ставови на Конески, денес, како што покажуваат истражувањата на Лазаревска и Јанушева (2019), Јанушева и Јуруковска (Janusheva & Jurukovska, 2015), Јанушева (Janusheva, 2015) и Јанушева (2018, во печат), се забележуваат во зголемената употреба на меѓународните зборови по потекло од грчкиот и од латинскиот јазик за кои има соодветен македонски збор. Исто така, тие се согледуваат и во зголемената употреба на зборови директно преземени од англискиот јазик што се само транскрибирани. Тоа значи дека англиските гласови се предаваат со соодветни букви од македонската азбука.

Факт е дека голем број меѓународни зборови по потекло од грчкиот и латинскиот јазик се веќе одамна навлезени во македонскиот јазик, впрочем, како и во другите светски јазици, дека не се чувствуваат како туѓи зборови и дека може да се третираат како еден вид трајни заемки зашто за нив нема соодветни домашни зборови. Она што пречи е употребата на овие зборови во случаи кога во македонскиот јазик има соодветен збор што целосно го покрива значењето на меѓународниот. На пример, во пишаната практика се забележува употребата на *девастира* наместо *уништува*: ...*со своето деструктивно и неодговорно делување и преку лаги и измислени конструкции се обидува да го девастира здравствениот систем* (12.3.2021, kanal5.com.mk); ...*корупцијата целосно го девастира образовниот систем од каде треба да се продуцира знаење* (29.1.2021, rabotnik.mk); Конкретно, во 100 резултати на пребарувачот „Гугл“ (Google), зборот *девастира* со значење *уништува* се јавува во над 50 од нив. На оваа група зборови, се однесува и зборот *импресионира*, што се употребува наместо домашната синтагма *остава* (*остави*) *впечаток*: *Пандев импресионира и заслужува да го видиме на Мундијалот* (23.3.2021, plusinfo.mk). Поточно, во 100 резултати на пребарувачот „Гугл“, зборот *импресионира* со значење *остава* (*остави*) *впечаток* се забележува во над 40 од нив. Овде, секако, треба да се спомене употребата на зборот *апел* наместо *повик*: *СЗО со апел верските собири да се одложат* (1.4.2021, novatv.mk). Во 100 резултати на пребарувачот „Гугл“, *апел* се забележува дури во 80 резултати. Овие резултати недвосмислено покажуваат дека употребата на голем број меѓународни зборови по потекло од грчкиот или од латинскиот јазик не е во согласност со објективните потреби на македонскиот јазик, што значи дека нема потреба да се употребува меѓународниот збор кога во македонскиот јазик има соодветен домашен збор.

Во однос на влијанието на англискиот јазик, состојбата е уште позагрижувачка зашто пишаната практика покажува низа отстапувања од стандарднојазичната норма, токму како резултат на ова влијание, што, исто така, не е во склад со објективните потреби на јазикот затоа што и за преземените англиски зборови има соодветни домашни зборови. Во оваа смисла, тешко е да се зборува за свесен напор во развојот на македонскиот јазик и се чини дека во случајот со англискиот јазик, можеме слободно да ја искористиме мислата на Конески: *Кај нас навидум најлесно го нашле тука крајот оние што велат дека сè што ни треба за апстрактен израз, ќе си го земеме од руски* (во случајот од англискиот јазик). На пример, се употребува *фан* наместо *следбеник* или *обожавател*: *Гарванлиев ќе пее најмногу пред 3500 фанови* (2.4.2021, lider.mk) (од 100 резултати на

пребарувачот „Гугл“, зборот се употребува дури во 84 од нив); понатаму *пик* наместо *вре*: ...најголемиот *пик* беше во ноември, сега состојбата е стабилна (5.4.2021, mtsp.gov.mk) (од 100 резултати на пребарувачот „Гугл“ *пик* е употребен во над 20 од нив); *локдаун* наместо *карантин*: *Македонски локдаун* (6.4.2021, dw.com) (од 100 резултати на пребарувачот „Гугл“, овој збор разделено се пишува како *лок даун* во 16 од нив, а слеано во 55 од нив).

Идејата на Конески јазикот „да се развива од своите можности, преку живите наставки и начини за зборообразување што ги има во нашиот народен говор“ може да дојде до израз во однос на новообразуваните зборови во македонскиот јазик (за тоа сведочи и истражувањето на Јанушева и Јурукоска (2015), а особено во однос на оние поврзани со светската пандемија. Според Јанушева и Стојаноска (2020, во печат), ако се има предвид дека зборот *корона* потекнува од латинскиот јазик (Белчев, 2002: 337; Микуновиќ, 2005: 256) и дека е присутен во Тритомниот речник, тогаш тој може да се смета за заемка уште од почетоките од развојот на македонскиот јазик. Заемката, со ова значење, е дел од пасивниот речник (освен во медицинскиот жаргон) и не се употребувала во денешен контекст зашто не била позната или активна појавата на која таа се однесува. Значи, всушност, станува збор за актуализација на еден збор од пасивниот речник. Тоа значи дека од средината на декември 2019 г. овој збор, што веќе постоел, почнува да се актуализира и масовно да се употребува. Оттука, не е спорно дека се работи за нов збор, *корона-вирус*, што во македонскиот јазик е создаден како полусложена именка со актуализација на формата *корона*. Оваа полусложенка е нов вид неологизам, во однос на класификацијата на Јанушева и Јурукоска (2015) и е составена од две заемки од латинскиот јазик: *корона* и *вирус* што означуваат еден поим, во кој првата именка атрибутски ја дополнува втората и не се менува граматички (Правопис 2017: 62). И наместо да се земе предвид ова правило за полуслеан правопис на оваа сложенка *корона-вирус* (што е правилно), таа во Дигиталниот речник на македонскиот јазик е забележана како именка од машки род (значење: *вирус од групата на РНК-вируси што предизвикува заболувања кај луѓето и животните*), а според правописот даден во овој Речник, се сфаќа како сложена именка што се пишува слеано: *коронавирус* (слеаното пишување е преземено од англискиот јазик). Погрешното слеано, разделено и полуслеано (со црта) пишување на сложенката *корона-вирус*, како и на сите сложенки со прва компонента *корона* е речиси масовна појава во пишаната практика: *Коронавирус* (6.4.2021, dw.com); *Плавшиќ хоспитализирана поради корона вирус* (19.3.2021); *корона криза, корона – кризата, корона тест, корона пик, корона пандемијата, корона права, корона бран* и др.

Во статијата „Одживеаните речнички елементи во нашиот јазик“, Конески повторно истакнува дека доразвивањето на нашиот јазик лежи во областа на апстрактното, односно во поимите за предавање на апстрактната мисла. Оттука, тој смета дека голем број турски елементи се веќе одживеани и дека тие постепено им отстапуваат место на домашните зборови, а како примери употребени токму во тогашниот весник „Нова Македонија“, ги споменува: *кандиса, башка, комшија, комшииски, гајле и загајленост*. Секако, Конески не зборува за оние турски зборови што се одамна навлезени во македонскиот јазик, што денес и не се чувствуваат како турски зборови и што, всушност, имаат статус на трајни заемки во нашиот јазик. Побудата за употребата на овие зборови, Конески ја наоѓа во стремежот да се најде, како што вели „посебен збор во однос на другите јужнословенски јазици“. Како причина поради која голем број турски зборови не можат да најдат место во нашиот јазик, Конески ја наведува нивната смисловна содржина, што нив ги поврзува со времето на турскиот феудализам, а тој, пак, според Конески, е „една епоха помината, победена во развојниот пат на нашиот народ“. Конески уште смета дека неупотребата на овие одживеани турски елементи е сосема природна,

зашто, како што вели, „произлегува... од оној правилен стремеж да се разгрнат вистински животворните изразни средства, заложени во структурата на нашиот јазик, и понатаму да дојдат до полн израз словенските и интернационалните апстрактни зборови.“ Во оваа смисла, особено е значајно следново согледување на Конески: „Така на пример тешко би го употребил *кандиса* и тој што ја превел цитираната погоре реченица, во еден ваков... случај: Черчил *не кандиса* да го потпише тој договор“. Комичноста на таков израз лесно се сеќава од секој.“ Ако употребата на *кандиса* во ваков контекст за Конески има „нијанса на насмешливост“, што да се каже за употребата на истиот турски збор, денес, 54 години по објавувањето на книгата, токму во статиите што го претставуваат новинарскиот потстил: *Македонија очекува Меркел да го кандиса Макрон за датум* (13.10.2019, denesen.mk); *Цафери си се кандиса: Ако нема цензус на изборите...* (27.2.2019, infomax.mk); *Реал го кандиса и Ериксен* (1.5.2019, sportmedia.mk). *Челси го кандисува Азар* (5.12.2018, ekipa.mk); *Владата ќе ги кандисува административците да си дадат отказ* (18.4.2019, tri.mk). Понатаму, во новинарските статии се употребуваат и другите зборови, што, според Конески, се одживеани речнички елементи: *Битолчанка пријавила измама од комшиивка* (19.2.2021, bitolanews.mk); *Ќерка на српски политичар ја убила и запалила комшиивката* (14.1.2020, republika.mk); *Првите комшиивки отворено за Северина и нејзиниот однос кон детето* (8.12.2019, glamur.mk); *Судот потврди Ивица Конески е „Комшиија“* (8.3.2021, republika.mk); *...само се однесувам како добар комшиија*, кажа Вучиќ (2.3.2021, sdk.mk); *...малолетник нападнал комшиија* (30.3.2021, bitolanews.mk); *Како може сосед да дава приватни информации за комшиија* (13.2.2021, express.mk); *Прв комшиија – Новак Ѓоковиќ* (10.2.2021, maskimagazin.faktor.mk); *Комшииски и супер гест на Реал Мадрид* (Поповски, 13.1.2021, sportmanija.mk); *Судовите во Австрија се затрупани со тужби зарад комшииски расправи* (20.2.2017, 365.com.mk); *Ми е гајле ако не соработувам повеќе со Манчестер Јунајтед* (30.3.2020, sportski.mk); *На Меланија не ѝ е гајле?* (22.6.2018, fashion1.mk); *Не ми е гајле што се случува во Барселона* (2.3.2021, topsport.mk); *На опитините не им е гајле за УНЕСКО* (19.3.2021, slobodenpecat.mk); *Владата го севтоса првото владино кадро на чело со премиерот Зоран Заев* (31.8.2020, narodenglas.com); *Последното кадро од Коби и неговата ќерка Цина* (27.1.2020, 24info.mk); *Сефте кадро од новородената ќеркичка на Роналдо* (15.11.2020, sportski.mk); *Е. Пелистер го сефтоса плејофот* (5.3.2021, sport1.mk); *Металург го сефтоса отвореното игралиште* (11.8.2020, 24rakomet.mk); *...руската вакцина ќе се сефтоса во старечките домови* (8.3.2021, plusinfo.mk); *Тачи прв ќе го сефтоса Специјалното јавно обвинителство* (24.6.2020, republika.mk); *Артан Груби го сефтоса Министерството* (4.1.2021, vesnik.com). Од примерите се гледа дека овие елементи што Конески ги сфаќа како одживеани 20 години по кодификацијата и што, според него, имаат своја улога во текстови во кои се обележува патријархалниот начин на живеење, се присутни во новинарските статии дури и по 70 години од кодификацијата (според Пандев, 2012, оваа комичност денес се наложува како составен дел од јазикот на колумните). Јасно е дека нивната употреба во новинарските текстови е намерна, односно се поврзува со желбата на авторот на текстот да употребува поголем број разговорни елементи, што се потврдува со истражувањето на Јанушева и Шашко (Janusheva & Shashko, 2016), за да го привлече вниманието на што поголем број читатели. Сепак, од определбата на Минова-Ѓуркова (2003) на новинарскиот потстил како формален, може да произлезе заклучокот дека вакви елементи не треба да се допуштаат.

Заклучок

Од анализата на материјалите што ја претставуваат пишаната практика на македонскиот јазик може да се заклучи дека многу малку се води сметка за заложбите на

Конески изразени во оваа книга. Оттука, многу малку се почитуваат ставовите на Конески, особено во однос на употребата на туѓите зборови, што се чини дека почнуваат да се употребуваат сè помасовно, помалку контролирано и без да се води сметка за реалните потреби на јазикот. Голема вистина е мислата на Конески: „во нашиот слух се имаат напластено многу туѓи звуци, често потсвесно туѓото ни се чини поарно од нашето“. Тоа се забележува од пишаната практика. Таа покажува дека е полесно да се преземе отколку да се најде домашен збор што ќе биде соодветен на контекстот. Останува да се заклучи дека во пишаната практика малку се согледува свесноста за убавината на македонскиот збор, за свесниот напор во развојот на јазикот и за негувањето на нормата.

Користена литература

Кирилица

- Андрејевски, Ц. (2002). Некои актуелизирани теми од книгата Разговори со Конески. *Меѓународен научен собир по повод 80-годишнината од раѓањето на Блаже Конески „Делото на Блаже Конески (остварувања и перспективи)*. Скопје: МАНУ.
- Белчев, Т. (2002). *Речник на странски зборови во македонскиот јазик*. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“.
- Вангелов, А. (2002). Блаже Конески за критиката. *Меѓународен научен собир по повод 80-годишнината од раѓањето на Блаже Конески „Делото на Блаже Конески (остварувања и перспективи)*. Скопје: МАНУ.
- Гошрон, Ж. (2002). Големата личност на македонската поезија: Блаже Конески и народната поезија. *Меѓународен научен собир по повод 80-годишнината од раѓањето на Блаже Конески „Делото на Блаже Конески (остварувања и перспективи)*. Скопје: МАНУ.
- Доровски, И. (2012). Блаже Конески и Јозеф Добровски. *XXXVIII Научна конференција на XLIV Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура „Блаже Конески и развојот на современиот македонски јазик и литература“*. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“.
- Дигитален речник на македонскиот јазик*.
- Ѓурчинов, М. (2002). Блаже Конески, стожерна личност – белег на епохата. *Меѓународен научен собир по повод 80-годишнината од раѓањето на Блаже Конески „Делото на Блаже Конески (остварувања и перспективи)*. Скопје: МАНУ.
- Ѓурчинова, А. (2002). Есејот Македонската поезија во медитеранската сфера како поттик за понатамошни проучувања на медитеранскиот контекст на нашата книжевност. *Меѓународен научен собир по повод 80-годишнината од раѓањето на Блаже Конески „Делото на Блаже Конески (остварувања и перспективи)*. Скопје: МАНУ.
- Ивановиќ, Р. (2002). О теорији спонтаности и сложеност једноставности лирских минијатура Блажа Конеског. *Меѓународен научен собир по повод 80-годишнината од раѓањето на Блаже Конески „Делото на Блаже Конески (остварувања и перспективи)*. Скопје: МАНУ.
- Јанушева, В., Стојаноска, М. Ондавотвор – дома: Новите зборови (неологизмите) во македонскиот стандарден јазик. *Зборник од Меѓународната научна конференција „Македонскиот јазик – извор на научни истражувања (дома и надвор)*, октомври 2020. Скопје: Институт за македонски јазик „К. Мисирков“ (во печат).
- Јанушева, В. Влијанието на англискиот врз македонскиот јазик. *Зборник од*

- Меѓународниот научен собир „Денови на Благоја Корубин“*, мај 2018. Скопје: Институт за македонски јазик „К. Мисирков“ (во печат).
- Каранфиловски, М. (2002). Поезијата на Блаже Конески во препевите на руски јазик. *Меѓународен научен собир по повод 80-годишнината од раѓањето на Блаже Конески „Делото на Блаже Конески (остварувања и перспективи)“*. Скопје: МАНУ.
- Конески, Б. (1967). *За македонскиот литературен јазик*. Скопје: Култура.
- Костантиновиќ, З. (2002). Блаже Конески у светским енциклопедијама. *Меѓународен научен собир по повод 80-годишнината од раѓањето на Блаже Конески „Делото на Блаже Конески (остварувања и перспективи)“*. Скопје: МАНУ.
- Лазаревска, А., Јанушева, В. (2019). Туѓите зборови и заемките во новинарскиот потстил на македонскиот стандарден јазик. *Меѓународно научно списание за лингвистички, книжевни и културолошки истражувања „Палимпсест“*, 4(7), 17–26.
- Леонтиќ, М. (2012). Блаже Конески и неговиот однос кон турцизмите во современиот македонски јазик. *XXXVIII Научна конференција на XLIV Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура „Блаже Конески и развојот на современиот македонски јазик и литература“*. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“.
- Матевски, М. (1981). *За поезијата на Блаже Конески*. Литературен збор, кн. 5, 7–14.
- Мартиноска, А. (2012). Зошто Блаже Конески е врвно име на македонската култура? *XXXVIII Научна конференција на XLIV Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура „Блаже Конески и развојот на современиот македонски јазик и литература“*. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“.
- Мартиновски, В. (2013). *Дијалогот на Блаже Конески со средновековниот фрескопис*. Скопје: Филолошки факултет „Блаже Конески“.
- Марковиќ, С. (2002). Поезија Блаже Конеског и народно стваралаштво. *Меѓународен научен собир по повод 80-годишнината од раѓањето на Блаже Конески „Делото на Блаже Конески (остварувања и перспективи)“*. Скопје: МАНУ.
- Митева, Д. (2000). *Лексиката на „Лозје“ од Блаже Конески*. Современост, бр. 4–6, 213–226.
- Минова-Ѓуркова, Л. (2003). *Стилистика на современиот македонски јазик*. Скопје: Магор.
- Миќуновиќ, Љ. (2005). *Речник на странски зборови и изрази*. Скопје: Просветно дело.
- Младеноски, Р. (2012). Рациновиот дух во стиховите на Блаже Конески. *XXXVIII Научна конференција на XLIV Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура „Блаже Конески и развојот на современиот македонски јазик и литература“*. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“.
- Пандев, Д. (2012). Заложбите на Блаже Конески за македонскиот јазик и литература. *XXXVIII Научна конференција на XLIV Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура „Блаже Конески и развојот на современиот македонски јазик и литература“*. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“.
- Паноска, Р. (2002). Експликација на експресијата во песната Песна од Блаже Конески. *Меѓународен научен собир по повод 80-годишнината од раѓањето на Блаже Конески „Делото на Блаже Конески (остварувања и перспективи)“*. Скопје: МАНУ.
- Правопис на македонскиот јазик*. (2017). Скопје: Институт за македонски јазик „К. Мисирков“.
- Петковска, Б. (1996). *Еден пристап за стилистичка анализа за „Сеизмограф“ од Блаже Конески*. Литературен збор, кн. 1–2, 47–54.

- Пјанка, В. (2002). Народното и интелектуалното во Граматиката од Блаже Конески. *Меѓународен научен собир по повод 80-годишнината од раѓањето на Блаже Конески „Делото на Блаже Конески (остварувања и перспективи)*. Скопје: МАНУ.
- Пирузе-Тасевска, В. (2002). Блаже Конески за македонскиот романтизам (поттици, инспирации, иновации). *Меѓународен научен собир по повод 80-годишнината од раѓањето на Блаже Конески „Делото на Блаже Конески (остварувања и перспективи)*. Скопје: МАНУ.
- Речник на македонскиот јазик со српскохрватски толкувања*. (1986). Скопје: Графички завод „Гоце Делчев“.
- Ристески, Д. (2002). Светот на „малите луѓе“ кај Конески и Чехов. *Меѓународен научен собир по повод 80-годишнината од раѓањето на Блаже Конески „Делото на Блаже Конески (остварувања и перспективи)*. Скопје: МАНУ.
- Ристески, Д. (2012). Делото на Блаже Конески во руската книжевна наука. *XXXVIII Научна конференција на XLIV Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура „Блаже Конески и развојот на современиот македонски јазик и литература“*. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“.
- Ристовски, Б. (2002). Мисирков во истражувачката визура на Конески (обид и за споредбено видување). *Меѓународен научен собир по повод 80-годишнината од раѓањето на Блаже Конески „Делото на Блаже Конески (остварувања и перспективи)*. Скопје: МАНУ.
- Саздов, Т. (2002). За првиот преглед на македонската литература од XIX век (Околу книгата Македонската литература во XIX век – краток преглед и текстови, Скопје 1952 година). *Меѓународен научен собир по повод 80-годишнината од раѓањето на Блаже Конески „Делото на Блаже Конески (остварувања и перспективи)*. Скопје: МАНУ.
- Стаматоски, Т. (1981). *Научната дејност на проф. Блаже Конески*. Разгледи, бр.1, 25–34.
- Стаматоски, Т. (2002). Кон македонскиот XIX век на Блаже Конески. *Меѓународен научен собир по повод 80-годишнината од раѓањето на Блаже Конески „Делото на Блаже Конески (остварувања и перспективи)*. Скопје: МАНУ.
- Стаматоски, Т. (2006). *Мислата на Блаже Конески*. Скопје: Фондација за македонски јазик „Небрегово“.
- Стаматоски, Т. (2006). *За „Историската фонологија на македонскиот јазик“*. Скопје: Фондација за македонски јазик „Небрегово“.
- Старделов, Г. (1994). *Последните две збирки на Блаже Конески „Небеска река“ и „Црн овен“*, Културен живот, бр. 6–7, 15–20.
- Старделов, Г. (2002). Имплицитната поетика на Блаже Конески. *Меѓународен научен собир по повод 80-годишнината од раѓањето на Блаже Конески „Делото на Блаже Конески (остварувања и перспективи)*. Скопје: МАНУ.
- Сталев, Г. (2002). Некои форми на стихот од Блаже Конески. *Меѓународен научен собир по повод 80-годишнината од раѓањето на Блаже Конески „Делото на Блаже Конески (остварувања и перспективи)*. Скопје: МАНУ.
- Спасов, Љ. (1985). *Аспекти врз поезијата на Блаже Конески*. Разгледи, бр. 9–10, 900–904.
- Спасов, Љ. (2002). Проучувањата на Блаже Конески на македонски писмен јазик. *Меѓународен научен собир по повод 80-годишнината од раѓањето на Блаже Конески „Делото на Блаже Конески (остварувања и перспективи)*. Скопје: МАНУ.
- Спасов, Љ. (2018). *Белешки за јазикот и стилот во првата збирка поезија на Блаже*

- Конески Земјата и љубовта (1948)*. Скопје: Филолошки факултет „Блаже Конески“.
- Стојчевска-Антиќ, В. (2002). Димензиите на Блаже Конески во светот. *Меѓународен научен собир по повод 80-годишнината од раѓањето на Блаже Конески „Делото на Блаже Конески (остварувања и перспективи)*. Скопје: МАНУ.
- Тодорова, Л. (2002). Делото на Блаже Конески во македонско-француските лингвистички и книжевни релации. *Меѓународен научен собир по повод 80-годишнината од раѓањето на Блаже Конески „Делото на Блаже Конески (остварувања и перспективи)*. Скопје: МАНУ.
- Тодоровски, Г. (2002). Блаже Конески како национален мислител. *Меѓународен научен собир по повод 80-годишнината од раѓањето на Блаже Конески „Делото на Блаже Конески (остварувања и перспективи)*. Скопје: МАНУ.
- Толковен речник на македонскиот јазик*. (2003 – 2014, ред. К. Конески). Скопје: Институт за македонски јазик „К. Мисирков“.
- Тополињска, З. (2002). За историската граматика на македонскиот јазик. *Меѓународен научен собир по повод 80-годишнината од раѓањето на Блаже Конески „Делото на Блаже Конески (остварувања и перспективи)*. Скопје: МАНУ.
- Усикова, П. Р. (2002). Значењето и улогата на Граматиката на македонскиот јазик од Блаже Конески за кодификацијата и афирмацијата на македонскиот литературен јазик. *Меѓународен научен собир по повод 80-годишнината од раѓањето на Блаже Конески „Делото на Блаже Конески (остварувања и перспективи)*. Скопје: МАНУ.
- Фридман, В. (1999). Блаже Конески и северноамериканската лингвистика. *Меѓународен научен собир „Придонесот на Блаже Конески за македонската култура“*. Скопје: Филолошки факултет „Блаже Конески“.
- Хаци-Бошкова, Т. И. (2012). Согледувањата на Блаже Конески за македонската култура во 19 век како форма на симболичното толкување на културата. *XXXVIII Научна конференција на XLIV Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура „Блаже Конески и развојот на современиот македонски јазик и литература“*. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“.
- Чундева, Н. (2002). За третманот на морфолошките појави во Граматиката на македонскиот литературен јазик од Блаже Конески. *Меѓународен научен собир по повод 80-годишнината од раѓањето на Блаже Конески „Делото на Блаже Конески (остварувања и перспективи)*. Скопје: МАНУ.
- Шешкен, А. (2002). Блаже Конески и руската литература. *Меѓународен научен собир по повод 80-годишнината од раѓањето на Блаже Конески „Делото на Блаже Конески (остварувања и перспективи)*. Скопје: МАНУ.
- Шешкен, А. (2012). „Везилка“ на Блаже Конески. *XXXVIII Научна конференција на XLIV Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура „Блаже Конески и развојот на современиот македонски јазик и литература“*. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“.

Латиница

- Janusheva, V., Jurukovska, J. (2015). Conceptual formulation of neologisms in various dictionaries and primary school Macedonian language course textbooks. *Journal of language and linguistic studies*, 11(2), 99–116
- Janusheva, V. (2015). Substitution of international words with domestic words in Macedonian standard language. *International scientific journal „Horizons“*, 17, 209–218.
- Janusheva, V., Shashko, A. (2015). Use of idiomatic expressions from the conversational style in the journalistic sub-style of the standard Macedonian language. *International journal*